משנה · ראשונים · רמב״ם · סדר מועד

רמב"ם על משנה מגילה

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רמב"ם על משנה מגילה

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רמבם-על-משנה-מגילה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ב 4
משנה ג 4
משנה ד 5
משנה ה 5
משנה ו 5
משנה ז 5
משנה ח 6
משנה ט 6
משנה י 6
משנה יא 6
פרק ב 6
משנה א 6
משנה ב 7
משנה ג 7
משנה ד 7
משנה ה 8
משנה ו 8
פרק ג 9
משנה א 9
משנה ב 9
משנה ג 9
משנה ד 9
משנה ה 10
משנה ו 10
פרק ד 11
משנה א 11
משנה ב 12
משנה ג 12
משנה ד 12
משנה ה 13
משנה ו 13
משנה ז 13
משנה ח 13
משנה ט 13
משנה י 14

פרק א

משנה א

מגילה נקראת באחד עשר בשנים עשר בי"ג כו': אמרו ז"ל לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם זמנים הרבה תקנו להם חכמים ואמר על כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות וכשהיו אנשי הפרזים עושים יום י"ד היו אנשי הכרכים עושים בחמשה עשר ואם היתה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון אפילו נפלה החומה ונהרסה לא נחוש לזה. והטעם שסמכו עליו לכרכים המוקפים חומה מה שזכרו בירושלמי והוא אמרם חלקו כבוד לא"י שהיתה חרבה באותן הימים ותלו אותו בימות יהושע בן נון ואנשי שושן קורין אותה יום ט"ו אע"פ שהיא מחודשת לפי שעיקר הנס היה שם ועיקר חבור המגילה ונוח בט"ו בו.

ויום הכניסה הוא יום שני ויום חמישי לפי שאנשי הכפרים מתכנסים בהם לשמוע ספר תורה. ואסור לקרות המגילה בשבת והטעם מה שבארנו בשופר ובלולב. וקריאתה בימים חלוקים היה בזמן שהיתה ידינו פשוטה ותקיפה לקיים המצות בשלימותן. אבל בזמן הזה רוצה לומר מיום שנתחבר הגמרא עד שיבוא משיח במהרה בימינו אין קורין אותה אלא בזמנה והוא יום ארבעה עשר וחמשה עשר כמו שביארנו. והמגילה חובה לקרותה בלילה ולשנותה ביום:

משנה ב

כיצד חל להיות יום י"ד בשני כו': כבר בארנו כי יום הכניסה הוא יום ב' וה' ושהמגילה אינה נקראת בשבת ולפיכך כשיחול יום י"ד להיות בשבת שאי אפשר לקרותה בו ידחו עיירות גדולות ליום הכניסה שהוא יום חמישי ואין קורין אותה בערב שבת לפי שנאמר הואיל ונדחו ידחו ליום הכניסה:

משנה ג

איזו היא עיר גדולה כל שיש בה עשרה בטלנים כו': י' בטלנים הוא שיהיה בבהכ"נ י' בני אדם שלא תהיה להם שום מלאכה אלא עסקי צבור ות"ת וקביעותם בבהכ"נ וכשיחול יום ט' באב יום שבת מתענין יום ראשון כי אקדומי פורענותא לא מקדמינן וכן כשיחול יום חגיגה ביום שבת נקריב ביום ראשון כמו שיתבאר במסכת חגיגה וכשיחול יום הקהל ביום השבת תהיה הקריאה ביום (שמיני) [צ"ל ראשון] וזמן עצי כהנים כבר קדם לך גדרו בסוף תעניות וכשיחול אחד מאלו הימים ביום שבת יהיה הקרבן יום ראשון וכל אלו מאחרין לפי דלא מטא זמן חיובייהו. ואמרו מתנות לאביונים ר"ל כי מי שנתן באותן

הימים ר"ל יום אחד עשר שנים עשר ושלשה עשר מתנות לאביונים יצא ידי חובתו ורבי יהודה יפרש דברי חכמים שקדם זכרם:

משנה ד

קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה כו': שיעור זאת המשנה כך אין בין ארבעה עשר וחמשה עשר ימים של אדר ראשון לאדר שני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים אבל אלו ואלו אסורים בהספד ובתענית:

משנה ה

אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד כו': כבר בארנו בסוף ביצה כי אלו דברי בית שמאי אבל בית הלל יש להם דברים אחרים מלבד אוכל נפש שהם מותרין לעשותן בי"ט ואסורין בשבת כמו שבארנו שם:

משנה ו

אין בין המודר הנאה מחבירו כו': נדר הוא שיאמר אדם הרי עלי עולה או שלמים.
ונדבה. היא שיאמר הרי זו עולה או שלמים. ואם מת או נגנב קרבן נדבה אינו חייב באחריותו לפי שהוא יחדו והפרישו והוא עובר בבל תאחר על שניהם כמו שאמר השם יתברך (דברים כ"ג:כ"ד) מוצא שפתיך תשמור ועשית וגו' ואמרו בפירוש כאשר נדרת זה נדר לה' אלהיך אלו חטאות ואשמות עולות ושלמים נדבה כמשמעה אשר דברת אלו קדשי בדק הבית בפיך זו צדקה:

משנה ז

אין בין זב הרואה שתי ראיות לרואה שלש כו': **אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט כו'**: כבר בארנו בפרק שמיני של פסחים (הל' ה') מענין זב בעל שתי ראיות או בעל שלש ראיות כל מה שצריך בהבנת זה הדבר ועוד יתבארו כל משפטי הזבות במקומן והדבר שהן שוין בו הוא טומאה וספירת שבעה כמו שבארנו שם.
ומצורע מוסגר הוא אותו שאמר בו הש"י והסגירו הכהן.
ומוחלט הוא אותו שאמר בו הש"י וטמאו הכהן. ענין מוחלט שנצמת דינו ופסקו עליו לטומאה תרגום לצמיתות לחלוטין ונשתוו שניהם לטומאה ושלוח מחוץ למחנה.
וטהור מתוך ההסגר אינו צריך תגלחת וצפרין למה שאמר הש"י ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע ובאה הקבלה אע"פ שהדבר ברור מי שצרעתו תלויה ברפואתו הוא שצריך תגלחת וצפרים יצא מוסגר שצרעתו תלויה בימים והוא אמרו והסגירו שבעת ימים ואחר יטהר אפילו נשאר אותו סימן כמו שנתבאר

בפירוש במסכת נגעים ונשתוו שניהן בטהרה במים לפי שנאמר בטהור מתוך הסגר וכבס בגדיו וטהר:

משנה ח

אין בין ספרים לתפילין ומזוזות כו': רצו באמרם בכל לשון בכתב כל אומה ובלשון כל אומה.

וספרים ותפילין ומזוזות שתנאי כתיבתם כולם שוין כמו שנתבאר במנחות. והלכה כרבן שמעון בן גמליאל:

משנה ט

אין בין כהן משוח בשמן המשחה למרובה כו': מרובה בגדים הוא כהן בבית שני שלא היה להם שמן המשחה אבל היה כהן גדול בלבישתו בגדי כהונה גדולה.

ופר הבא על כל המצות הוא מה שאמר הש"י אם הכהן המשיח. ונשתוו שניהן בפר יוה"כ ועשירית האיפה.

וכהן שעבר הוא כשאירע פסול בכ"ג ביה"כ ומינו אחר תחתיו כמו שביאר ביומא שאחר יוה"כ ישוב הראשון לגדולתו ויעבור השני שנתמנה ונשתוו שניהן שהן מצווין על הבתולה ואסורין באלמנה ושאר דיני כה"ג חובה על שניהן מלבד אלו שזכרנו:

משנה י

אין בין במה גדולה לבמה קטנה כו': במה גדולה היא במת צבור כמו שאמר הכתוב (מלכים א' ג, ד) היא הבמה הגדולה ואמרו אינו קרב בבמה ר"ל בבמה קטנה שהיא במת יחיד וכ"ז בשעה שהותרו הבמות כמו שיתבאר בפרק האחרון מזבחים (הל' ט'):

משנה יא

אין בין שילה לירושלים כו': בכל הרואה ר"ל שהיו אוכלין בכל מקום שהיה יכול לראות את שילה. ואמר יש אחריה היתר רוצה לומר כי אחר שגדל השם יתברך לשילה [אולי צ"ל נאסרו הבמות] כשחרב התיר לנו ההקרבה בבמות. ומאחר שבחר בירושלים אין מקריבין בשום מקום זולתו לעולם ואע"פ שחרב אסור להקריב בבמה. ועוד יתבארו עיקרי אלו הדינים כולם וראיותיהם בסוף זבחים:

פרק ב

משנה א

הקורא את המגילה למפרע כו': כתוב במגילה נזכרים ונעשים כמו שאי אפשר לאדם לעשות מלאכה בזמן שעבר אם לא עשאה כמו כן אין ראוי לקרות את המגילה אחר זמן

קריאתה ואסור לקרותה על פה לאמרו נזכרים ואמר כתוב זאת זכרון בספר ושיעור זו המשנה ופירושה כך עברי שקראה תרגום בכל לשון לא יצא חוץ מלשון יוני אבל קורין אותה ללועזות בלע"ז והוא שתהיה כתובה בלע"ז כדי שלא תהא קריאתו על פה ומה שנשתנה לשון יוני משאר הלשונות לפי שהיה מובן אצלם הלא תראה מה שאמר במה שקדם אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית והטעם מפני שהם פרשו התורה בלשון יון לתלמי המלך ונתפרסמה אצלם אותה העתקה עד שהיתה אצלם אותו הלשון כמו לשונם וכאלו היתה אשורית וכן אמר לשון יוני לכל כשר ומוסיף על זה כי זה הלשון היה משובח אצלם רבינו הקדוש אומר מה לי לשון תרסי או לשון עברי או לשון יוני והלועז ששמע אשורית יצא לפי שאע"פ שאינו יודע פי' כל מלה ומלה יודע הוא כל המעשה:

משנה ב

קראה סירוגין ומתנמנם יצא כו': סירוגין פיסקי פיסקי ואפילו שהה כדי לגמור את כולה **ומתנמנם** הוא שהתחיל לישן אבל לא נשתקע בשינה כמו שדקדקנו בסוף פסחים. ואמר כותבה בתנאי שתהיה כוונתו על הקריאה שהוא קורא במגילה שכותב ממנה שהיא שלימה ולא על קריאתו באותה שניה שהוא כותב לפי שאינו יוצא ידי חובתו עד שיקרא בספר שלם.

סם שם העיקר.

סקרא הוא כמו אבן שצובעים בו צבע אדום.

קומוס מין עפר ירוק והוא מסמני הדיו ובערבי אלזא"ג.

וקנקנתום ממיני הקומוס.

נייר הוא הנקרא בערבי נאגד.

דיפתרא הוא העור שאינו מעובד כל צרכו:

משנה ג

בן עיר שהלך לכרך ובן כרך שהלך לעיר כו': כשדעתו לחזור למקומו ליל י"ד ולא חזר קורא כמקומו ואם לא היה כן קורא עמהם. והלכה כר"מ:

משנה ד

הכל כשרין לקרות את המגילה כו': **אין קורין את המגילה ולא מלין כו'**: הכל אפי' אשה. וכבר בארנו (פ"א ה"א) כי המגילה נקראת ליל פורים ויום פורים ועל קריאת היום אמרו אין קורין עד שתנץ החמה לאמרם והימים האלה נזכרים ונעשים ואמר במילה וביום השמיני וגו' ואמר בהזאה והזה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וגו' הקיש טבילה להזאה כי בשביעי טובל כמו שביאר הכתוב.

ושומרת יום כנגד יום כבר בארנו דינה בפסחים (פ"ח ה"ה) ועוד יתבאר בשלימות במס' נדה ומה שנאמר שנחשוב יום מעת עלות השחר לאמרו בעזרה (נחמיה ד':ט"ו) מעלות השחר עד צאת הכוכבים וקרא אותו הזמן יום והוא אמרם והיה לנו הלילה למשמר והיום למלאכה. ומה שאמר וכולם שעשו משעלה עמוד השחר כשר למי שעבר ועשה בעת הצורך הגדול אבל המעשה הגמור הוא אחר הנץ החמה ואין הלכה כר"י:

משנה ה

כל היום כשר לקריאת מגילה כו': וידוי המעשר כבר בארתי אותו במס' מע"ש (פ"ה ה"י) ובאה אחר זאת הפרשה היום הזה ה' אלהיך וגו' ודרשינן סמוכין היום נאמר בהלל זה היום עשה ה' ובשופר יום תרועה יהיה לכם. ובמוספים דבר יום ביומו. ובתפלת המוספין כמו המוספין.

וידוי פרים הוא הוידוי הנאמר על פר כהן המשיח ופר העלם דבר של צבור ועוד יתבאר עניינם בהוריות. ומיני העבודה כולם שזכר לא יהיו אלא ביום לאמרו ביום צותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם ביום ולא בלילה. וכבר בארנו בשלישי מר"ה (הלכה א') כי הדינים לא יהיו אלא ביום. ואמרי' בסוטה ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת ואמר על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט מה משפט ביום אף השקאת סוטה ביום ואמר בעגלה ערופה ונכפר להם הדם ולפי שבא בהם לשון כפרה כקדשים לא יהיו אלא ביום כמו שהקדשים לא יקרבו אלא ביום כמו שזכרנו. וטהרת מצורע הוא בפירוש ביום טהרתו:

משנה ו

כל הלילה כשר לקצירת העומר כו': קצירת העומר אינו אלא בלילה והוא קבלה ועוד יתבאר ענין קצירת העומר בעשירי ממנחות.

והקטר חלבים ואברים הם מותר תמיד של בין הערבים והוא אמרו היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה.

ואמר **דבר שמצותו ביום כשר כל היום** לאתויי סידור בזיכים והם שני בזיכי לבונה שנותנין על לחם הפנים כמו שיתבאר במנחות (פי"א).

ודבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה לאתויי אכילת פסחים וכבר ידעת כי אכילת פסח אין מותר לאכלו אלא עד חצות אבל גזרה היא כדי להרחיק את האדם מן העבירה:

פרק ג

משנה א

בני העיר שמכרו רחובה של עיר כו': זו המשנה היא לרבי מנחם בר יוסי שהוא נותן לרחובה של עיר קדושה מאחר שמתפללין בו בתעניות ובמעמדות ואינה הלכה לפי שלא יחדוה לתפלה והתפלה בו עראי והעיקר בכל זה מעלין בקדש ולא מורידין ואסור למכור בית הכנסת אלא בכפרים אבל בית הכנסת של כרכים אי אפשר למוכרו לפי שהרבים יש להם בה זכות:

אין מוכרין את של רבים ליחיד כו': ואין הלכה כרבי יהודה:

משנה ב

אין מוכרים בית הכנסת אלא על תנאי כו': זהו כשלא מכרו אותו אנשי הכפר כולם בהסכמה אבל אם מכרוהו זקני המקום כולם במעמד אנשי המקום כולם יכולים למכור ואפילו לעשות ממנו דירה לשתות בו יין תמיד. ואין הלכה כרבי מאיר ולא כרבי יהודה:

משנה ג

ועוד א"ר יהודה בהכ"נ שחרב אין מספידין בתוכו כו': עגמת נפש רוצה לומר שיכאב הלב כשיש בו עשבים וישתדלו בבנינו אם יוכלו או תכנע נפשם וישובו אל ה' אם אין בהם יכולת לבנותו ולפיכך מותר לתלוש העשבים ולהריחם במקומם. אבל לא יתלוש ויאכיל או יאבדם לגמרי ודברי ר' יהודה אלו כולם אמת:

משנה ד

ר"ח אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים כו': שבת ראשונה היא שבכלל ימותיה היא ראש חדש אדר והוא כשיתחיל ראש חדש אדר יום ראשון או שני או שלישי או רביעי או חמישי או ששי קוראין פרשה ראשונה והיא פרשת שקלים יום שבת שהוא שבת האחרון של שבט וכשתדע שבת ראשון ושניה ושלישית ורביעית יתבארו לך שבתות ההפסקה ואני אבארם

שבת **שניה** היא השבת שבכלל ימיה פורים על הדרך שבארנו בשבת ראשונה

ושבת **שלישית** היא השבת הבאה אחר פורים או קודם ראש חדש ניסן אם יחול ראש חדש ניסן בשבת

ושבת **רביעית** היא שיחול ראש חדש ניסן בתוכה על הדרך שקדם. ומה שאמרתי בראש חדש אדר שאפשר להיותו בכל יום מימי השבוע על עיקר הצווי ר"ל הראייה

ופרשת שקלים היא כי תשא עד סוף הפרשה

ואמרו **חוזרין לכסדרן** רוצה לומר סדר ההפטרות כי בכל שבת קורין ההפטרה מענין הסדר ובזמן אלו הפרשיות והמועדים הן הפטרות מענין הפרשה לא מענין הסדר כי בשבת ראשונה מפטיר ביהוידע הכהן ובשניה פקדתי את אשר עשה לך עמלק ובשלישית וזרקתי עליכם מים טהורים וברביעית בראשון באחד לחדש וכן בראשי חדשים וחנוכה יהו הפטרות מענין הזמן ומפסיק ענין הסדר כמו שיתבאר וזהו ענין אמרם לכל מפסיקין:

משנה ה

בפסח קורין בפרשת מועדות כו': זה הדבר מבואר וסדר הקריאה באלו הזמנים הוא מנהג פשוט בכל ישראל מה שאומר לך. יום ראשון של פסח [קורין] משכו וקחו לכם והפטרה בפסח גלגל. יום שני שור או כשב והפטרה פסח יאשיהו. יום שלישי קדש לי. יום רביעי אם כסף תלוה את עמי. וביום חמישי פסל לך. ויום ששי ויעשו בני ישראל. ביום שביעי ויהי בשלח הפטרה וידבר דוד. ביום שמיני כל הבכור הפטרה עוד היום. ושבת שבתוך הפסח קורין ראה אתה אומר אלי הפטרה העצמות היבשות. וביום ראשון של עצרת קורין בחדש השלישי הפטרה ויהי בשלשים שנה וביום שני כל הבכור הפטרה תפלה לחבקוק וביום ראשון מראש השנה קורא וה' פקד את שרה והפטרה ויהי איש אחד מן הרמתים וביום שני והאלהים נסה הפטרה מצא חן במדבר ובצום כפור בשחרית קורין אחרי מות הפטרה כה אמר רם ונשא ובמנחה פרשת עריות הפטרה בנבואת יונה וביום ראשון וביום שני מסוכות קורין שור או כשב הפטרה ביום ראשון הנה יום בא ביום שני ויקהלו אל המלך שלמה ושאר ימות החג קורין בקרבנות החג וביום שמיני כל הבכור הפטרה ויהי ככלות שלמה ובתשיעי קורין וזאת הברכה הפטרה ויהי אחרי מות ושבת שבתוך החג קורין ראה אתה אומר אלי הפטרה ביום בא גוג:

משנה ו

בחנוכה בנשיאים בפורים ויבא עמלק כו': שבת שבתוך חנוכה מפטירין בנרות בזכריה ואם חל יום ראשון מחנוכה ביום שבת שיהו בחנוכה שתי שבתות שבת ראשון מפטירין בנרות דזכריה ושניה בנרות שלמה ואם חל יום פורים בשבת תהיה ההפטרה פקדתי את אשר עשה עמלק וכן אם יחול ר"ח בשבת מפטיר והיה מדי חדש בחדשו ואם יחול ביום ראשון הפטרה מחר חדש וזהו ענין אמרו לכל מפסיקין לראשי חדשים לחנוכה ולפורים וכן לתעניות ולמעמדות מפטירין מענין תעניות ומעמדות לא מענין סדר אותה שבת ובתשעה באב קורין כי תוליד בנים ומפטיר אסוף אסיפם ונהגו העם לקרות בזה הגלות הפטרה קודם תשעה באב מענין התוכחות לא מענין הסדרים וכן אחר תשעה

באב מפטיר בנחמות עד השבת שקודם ראש השנה שהיא ההפטרה מענין התשובה וההפטרות שקודם תשעה באב דברי ירמיהו שמעו דבר ה' חזון ישעיהו איכה היתה לזונה ואחר תשעה באב נחמו נחמו ותאמר ציון עניה סוערה אנכי אנכי הוא מנחמכם רני עקרה קומי אורי שוש אשיש שובה ישראל וקורין ברכות וקללות בתעניות לאומרם מוסר ה' בני אל תמאס.

ואמר **ואינו עולה להם מן החשבון** שאינה עולה להם אותה הקריאה שקורין בב' ובה' לקריאת יום שבת ולא נאמר שיחשבו השלשה שקראו ויקראו ד' ביום שבת ממקום שפסקו בו השלשה לקריאתה וישלימו לחשבון שבעה אלא חוזרין לראש הפרשה כמו שהוא גלוי ומפורסם:

פרק ד

משנה א

הקורא את המגילה עומד ויושב כו': אמרו מקום שנהגו לברך יברך רוצה לומר אחר קריאת המגילה אבל לפניה על כל פנים צריך לברך לפי שהוא מצוה והעיקר אצלנו כל המצות כולם מברך עליהם עובר לעשייתם ויברך לפניה שלש ברכות על מקרא מגלה ושעשה נסים ושהחיינו ואחריה נהגו לברך הרב את ריבנו. וזכור אלו הדברים והוא שלא יקראו על ראש הצבור פחות מג' בני אדם ולא יקרא אדם אחד בספר פחות מג' פסוקים ולפיכך אם קראו י"ג פסוקים יקרא האחד מהם ד' פסוקים ולא יתחיל בפרשה פחות מג' פסוקים ואז יהיה ראוי לו שיפסיק הקריאה וירד ולא יניח מן הפרשה פחות מן ג' פסוקים ואז יהיה מותר לו להפסיק. כל אלו הם עקרים בקריאה על ראש בני אדם. והמתחיל לקרות בס"ת הוא חייב לברך אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו וחותם נותן התורה והקורא אחרון שהוא משלים יברך לאחריו אשר נתן לנו תורתו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו וחותם נותן התורה. ומה שסדרנו שבזמן הזה יברך כל אחד ואחד לפניה ולאחריה מפני הנכנסים בבהכ"נ שלא ראו אותו שבירך תחלה וכשרואין איש אחד שעולה וקורא בלא ברכה יחשבו כי הקורא בתורה אינו צריך ברכה לפניה וכמו כן הנמצאים בבהכ"נ שראו הראשון שירד ולא בירך ויצאו ולא ראו אחרון שבירך לאחריה יחשבו כי אין צריך לברך אחר קה"ת:

משנה ב

בראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ארבעה כו': אמרו זה הכלל סימן בעלמא לפי שאין לנו יום שיש בו מוסף ואינו י"ט אלא מה שנזכר וכל זה מבואר ואמת. ובכ"מ שיאמר מברך לפניה ולאחריה רוצה לומר על דרך החיוב כמו שבארנו:

משנה ג

אין פורסין על שמע ואין עוברין לפני התיבה כו': אמר השם ונקדשתי בתוך בני ישראל. ובאה הקבלה כל דבר שבקדושה לא יהיה פחות מעשרה.

ופורסין על שמע היא הפריסה וההצעה שהיא קידם קריאת שמע רוצה. לומר שיסדר אדם אחד יוצר ואהבה.

ועוברין לפני התיבה הוא שיתמנה אחד להתפלל בקהל.

ומעמד ומושב הוא כשהיו מתקבצים בני אדם ללוות את המת ובאין לסופדו שהיה אדם אחד ספדן ואומר להם בפרק מפרקי ההספד עמדו יקרים עמדו שבו יקרים שבו ואין מטריחין כל זה הטורח אא"כ היו עשרה או יותר. וכשיאמר אדם ערכי עלי והערכים פסוקים וידועים הם כבר בלשון התורה ואין לו לזה המעריך מה שיתן אלא אחוזתו הכהן הממונה על ההקדשות יקח מאותה אחוזה דמי הערך שנתחייב בו לפני עשרה מישראל ואחד מהם כהן שיסכימו כולם שזו שוה זה הערך ואז ירד לתוכה וכן כשאמר דמי ערכי עלי שהוא חייב במה שישומו אותו כעבד הנמכר בשוק ויתן דמיו כמו שיתבאר בערכין ג"כ צריך זה שישומו אותו י' בני אדם ואחד מהם כהן ויתן כפי שומתן וזה ענין באמרם ואדם כיוצא בהם ענינו כקרקעות וזה שאמרו תשעה וכהן אינו תנאי אבל הוא רשות כי אם הם ט' מישראל דיו לפי שפרשת ערכים נשנית בה מלת כהן י' פעמים ובאה הקבלה כי כהן אחד בלבד יספיק לנו וכל מה שנשנה כהן הוא רבוי אחר רבוי למעט ואפילו ישראל:

משנה ד

הקורא בתורה לא יפחות מג' פסוקים כו': אם היו שלשתן ג' פרשיות כמו הפרשה שבישעיה (נ"ב) כה אמר ה' חנם. כה אמר ה' אלהים מצרים. ועתה מה לי פה וגו'. כמו אלו הג' פסוקים לא יקראם כולם לתורגמן ואח"כ יתרגם אבל קורא אותם אחד אחד.

ואין מדלגין בתורה בשני ענינים אבל בענין אחד כמו באחרי מות ואך בעשור לחדש מדלגין ובנביאים אפילו מענין לענין והתנאי בשניהם שלא ישהה אלא כדי שישלים התורגמן לתרגם הפסוק שהוא מתרגם או הג' פסוקים אם הוא מתרגם בנביא:

משנה ה

המפטיר בנביא הוא פורס על שמע כו': משום כבוד עצמו תקנו לו חכמים זה מאחר שהוא ממציא עצמו להפטיר ראוי הוא שיעשו על ידיו אלו המעשים המשובחים וכשהמפטיר בנביא קטן שאי אפשר לו לעבור לפני התיבה עד שיתמלא זקנו אביו או רבו יורדין במקומו לאלו הדברים ויהיה כאלו הוא עצמו מפטיר בנביא כיון שהוא תלמידו או בנו והכל שוה:

משנה ו

קטן קורא בתורה ומתרגם כו': קטן קורא בתורה אמר אחד מן הגאונים האחרונים כי זה אחר השלישי.

ופוחח הוא שיהיה הבגד שעליו נקרע העליון ממנו עד שכתפיו ולבו נראין ערומין דמתרגמינן ערום ויחף פחח ויחף. ואין הלכה כר' יהודה באמרו כי מי שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוס על שמע שאע"פ שלא נהנה מאורם שיראה נהנה מפעולתם בעולם ר"ל הפעולות הבאים מאורם בעוה"ז.

משנה ז

ואסטיס צבע כדמות תכלת ובערבי פל"ג. ופואה שרשים דקים אדומים שצובעין בהם אודם ובערבי פוו"ה. וכמו כן כל דבר שצובע הידים אמנם אם היו רוב בני אותה העיר צובעי ידים מפני שמתעסקים באותו צבע מותר לו לישא את כפיו שהרי נסתלק טעם מפני שהעם מסתכלין בו:

משנה ח

האומר איני עובר לפני התיבה בצבועין כו': על מצחו או על פס ידו פי' שישים של ראש על מצחו או של יד על פס ידו ה"ז דרך טועים לפי שהוא הולך אחר לשון התורה ממש לפי דעתו.

על בית אונקלי שיתלה אותם על זרועו או כתפו או שיתן אותה בחיקו.

והחיצונים הם הכופרים בתורה בכל ואינם מאמינים ממנה לא תורה שבכתב ולא תורה שבע"פ:

משנה ט

ואין ראוי לומר **יברכוך טובים** לפי שהשם יתברך מברכים אותו טובים ורעים כמו שכתוב מי לא יראך מלך הגוים. ועל קן צפור יגיעו רחמיך לפי שהטעם אינו צד רחמניות מהשם יתברך באומרו לא תקח האם על הבנים אבל היא גזרת הכתוב. ועל טוב יזכר שמך מפני ששמו נזכר על טוב ועל רע כמו שאמרו מברך על הרעה כשם שמברך על

הטובה. ואם אמר מודים מודים משתקין אותו מפני שנראה כאלו ההודאה לשתי רשויות וההודאה אינה אלא לאחד.

והמכנה בעריות הוא שיכנה וישים כנוי הנסתר במקום כינוי הנוכח ויאמר במקום אביך ואמך ואחותך אביו ואמו ואחותו. ואם תרגם מזרעך לא תתן להעביר למולך ומזרעך לא תתן לארמיותא הנה הפך הלשון ממשמעותן בכל וכוונת הפסוק לשם איסור עבודת המולך:

משנה י

מעשה ראובן נקרא ולא מתרגם כו': ענין עגל השני הוא מה שנשנה מענינו והוא מפסוק ויאמר משה אל אהרן עד פסוק וירא משה את העם וגו' וכמו כן ויגוף ה' את העם וגו'. ואלו הפסוקים אינן מתרגמין על ראש הצבור מפני כבוד אהרן. ואין מתרגמין ברכת כהנים מפני שאומרים בה ישא השם פניו אליך ויראה להמון הפך מה שאמר אשר לא ישא פנים. ואמר מעשה דוד ואמנון לא נקראין ולא מתרגמין אינה קושיא למה שאמר מעשה תמר נקרא ומתרגם כי כל מה שזוכר אמנון סתם נקרא ומתרגם ומה שזכר אמנון בן דוד אינו נקרא ואינו מתרגם משום כבוד דוד וטעם האומר אין מפטירין במרכבה כדי שלא ישאלו ההמון כשישמעו אותה ולא יוסיף להם אלא ספק וטעם ר"א הוא כבוד לירושלים ולישראל. והלכה כרבי יהודה ואין הלכה כר"א:

סליק פירוש המשניות להרמב"ם ממסכת מגילה